

EDREMIT'TE TURİZM

Tourism in Edremit

Dr. Ferzan (Kitapçioğlu) GÜMÜŞTEPE

ÖZET

Türkiye'miz son derece güzel doğası, eşsiz tarihi kalıntıları, dağları, suları ve iklimi ile turizm olgusunun her geçen yıl biraz daha geliştiği bir ülkedir. İşte bu yurt köşelerinden biri olan Edremit çevresi; mavi ile yeşilin birbirine karıştığı önemli bir turizm merkezidir. Gerek morfolojik gerekse klimatolojik yönlerden olumlu özelliklere sahip yörede kısa ve uzun süreli tatiller için her türlü çekicilikler mevcuttur. Uzun kıyıları, temiz havası ve denizi, tarihi kalıntıları, kaplıcaları, dağ-deniz sporları, piknik ve mesire yerleri ile hemen her gelir grubundan turisti hizmet veren yöreye daha çok yerli turistler ilgi göstermekte hatta bir çoğu burada bir ikinci ev olarak yerleşmektedir.

Oksijen deposu, zeytin, orman ve şifalı otlar cenneti, temiz denizi, el değmemiş güzellikleri ile Edremit ve civarı son yıllarda hızlı bir yapılanmaya da sahne olmaktadır. Bu da yörede bir çok sorunun başlangıcı olmakta doğa denizesini tehdit eder duruma gelmektedir. Doğaya zarar vermeden yapılacak turizm yatırımları ile, yöre zeytinden sonra turizm geliri ile gelişmeye açıktır. Önemli olan altın yumurtlayan bu tavuğu kesmemek, yörede gelişen turizmin burayı tahrip etmesini önlemektir.

ABSTRACT

Our TURKEY, is the Country in which the tourism fact is being developed year by year by its beautiful nature, antique historical ruins, mountains, waters, and climate.

Here is the enviroment of Edremit that is one of the charming corners of the Country. It is an important tourism center in which the Blue, and Green are mixed. In the Region having the positive peculiarities from the climatological, and morphological standpoints, all kinds of attractivenesses, and facilities are available for short, and long terms holidays.

Generally, Domestic Tourists are interested in this Region giving the service to all tourists from each income groups through its long sea shores, clean air, sea, historical ruins, thermal springs, sea and mountain sports, picnic areas,

and sightseeing places, even some of them settle there in as second house.

Edremit and its environment whit its oxygen depot, olive, forrest, paradise of grasses restoring to health, clean sea, and virgin (Untouched) beauties, becomes the stage to the speedy construction of buildings, but this activity has started with beginning of many problems, and also threatening to break the natural balance. The Region is always open to be developed by income from tourism, beside the olive, without giving harm to the Nature. The important thing in these activities is not to cut chicken laying the golden egg, and also to prevent demolishing of the Region by tourism being improved.

A) Konum

Edremit, Ege kıyılarımızın kuzeyinde kendi adını taşıyan körfez boyunca kurulmuş, idari olarak Balıkesir'e bağlı şirin bir ilçemizdir. Güneyde Burhaniye, doğuda Havran, Kuzeyde Çanakkale'nin Bayramiç ve batıda Ayvacık ilçeleri ile çevrilmiştir. Turizm potansiyeli ve gelişimini araştırdığımız bu yöreyi doğal sınırlarına göre belirlersek; kuzeyde Kazdağları, güneyde; Edremit ovası batıda; Küçükkuşu olarak sınırlamamız mümkündür.

B) Turizm ve Doğal Çevre

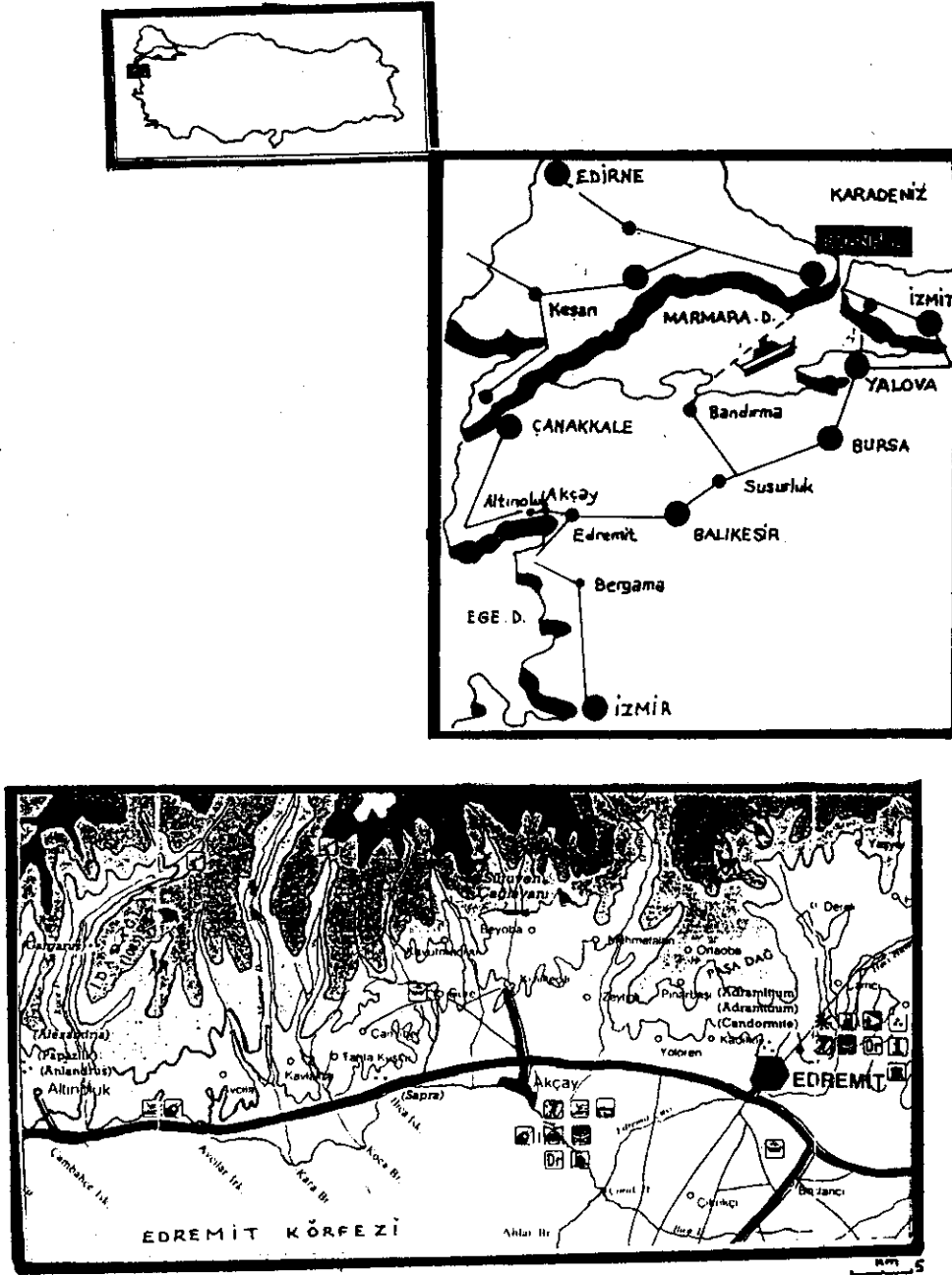
1- Jeomorfolojik Özellikler

Doğudan Musluk, kuzeyden Kazdağları'na batıdan ise Ege denizine açılan yörenin yer şekilleri;

- a) Dağlık alanlar
- b) Tepeler ve yaylalar (Sarıkoz, Kozcağız, Kumluca, Manastır yaylaları)
- c) Ova ve kıyı alanları olmak üzere üç grupta toplanabilir.

Edremit ovasının kuzeyini çeviren 1767 m yükseklikteki Kazdağları; 1298 m yüksekliğe ulaşan Eybek dağı ve daha doğuda 1460 metrelik Musluk dağı en önemli yükseltilerdir. Kazdağları; körfezin kuzeyinde batı-güneybatı, doğu-kuzeydoğu yönlü morfolojik uzanışı ile yörede en görkemli dağ sırasıdır. Jeolojik yapısı açısından Doğu Ege kıvrımlarının etkisi altında kalmış, birinci ve ikinci zaman billurlu şist, gnays ve kalkerlerinden oluşmuştur. Pleistosen buzul devrinde zirve aşınmaya uğramış ve o devirden kalma zirvede Kalabak (1716 m) ve Sarıkoz (1727 m) dorukları arasında sirkler, buz ve kar yalakları görülür. En yüksek doruk olan Babadağ (1767 m), mitolojide İda Dağı veya Ayda Dağı olarak geçer.

1990 yıllarında yörede bir inceleme yapan Jeolog Philippson, Gömeç, Ovası ile Edremit Ovası arasında dalgalı yüzeylere, derelerde yarılp parçalanmış neojen tepelik araziye rastlamıştır. Bugün bu tepelerin üzeri çoğunlukla zeytinliklerle kaplanmıştır ve yapılanmıştır.

Şekil 1 - Lokasyon Haritası
Figure 1 - Location of Edremit

Halk arasında "Top bayırı" olarak geçen Paşadağı ise Edremit şehrinin hemen kuzeyine düşen bir başka yükseltilerdir. Andezit oluşumlu tepe; büyük olasılıkla bir kalenin izlerini taşımaktadır.

Kazdağı kütlesinin Avcılar ile Akçay arasındaki kıyı şeridinde de; Kazdağı'nın dik yamaçları ile kıyı ovaları arasında tepelik alanlar uzanır. Bu tepeler, volkanik ve paleozoik şist tabakaları üzerinde gelişmişlerdir.

Yöredeki en geniş ova; Edremit ovasıdır. Akçay iskelesine 9 km uzaklıktaki ova, tektonik oluşumludur. Dere ve sel sularının taşıyarak biriktirdiği alüvyonlarla dolmuştur. Kalın kum, çakıl ve kil tabakalarıyla örtülü alüvyal zeminli, taraça basamaklıdır. Edremit şehri, bu tortul kütleler üzerinde kurulmuştur.

Körfezin kuzeyindeki dar kıyı ovası da yer yer kesintiye uğramasına karşın doğudaki Edremit Ovası'na kadar devam eder. Batıda Kaz dağları'ndan inen Ilıcadere, Mihliçayı, Kuruçay gibi derelerin oluşturduğu birikinti konileri denize doğru ilerleyerek son derece küçük deltalar oluşturmuşlardır. En büyükleri Kocaburun ve Karaburun'dur.

Altınoluk'un bulunduğu yerde ise değişik bir morfoloji görülür. Burada Koçay'ın oluşturduğu birikinti konisi ile, dik yamaçlı volkanik kütle birleşmiştir. Altınoluk da bu dikliğin dayandığı noktada kurulmuştur.

Edremit körfezinin kuzey kıyıları alçaktır. Körfezin Biga burnu ile Akçay arasındaki kısmı dümdüz bir hat şeklindedir. Bu oluşum tektonik bir kıyı çizgisi yani fay hattı olarak da düşünülebilir. Zaten yörede bulunan Güre ve Derman kaplıcaları da mevzii fay tabakaları ile ilgilidir. Bu nedenle Edremit, körfezi ve civarı birinci derece deprem bölgesi olarak kabul edilmektedir.

Edremit yöresinde turizm etkinliklerinin gelişmesini doğal faktörler önemli ölçüde etkilemiştir. Topoğrafik yapıda görülen farklılaşmalar kıyı kullanımını ve turizm faaliyetlerini etkilemektedir. Örneğin Kazdağı'nın kıyıya dik bir şekilde inen kuzey kıyılarında plaj alanları son derece daralırken, denizin derinliği de artmaktadır. Bu olumsuzluğa karşın Akçay civarında Zeytinli ve Edremit çaylarının taşıdıkları materyali deniz kıyısında ve ova tabanında bırakması ile geniş bir sahil kuşağı oluşmuş, denizinde sığılı deniz turizmini olumlu yönde etkilemiştir.

2) Hidrografik Özellikler

Kazdağları'ndan kaynağını alan çay ve dereler, yörede piknik, gibi bir rekreasyonel faaliyete olanak sağlamıştır. Sıcak yaz günlerinde bu su kaynakları iç turizmi canlandırdığı gibi yöredeki rekreasyon faaliyetlerini de çeşitlendirmektedir.

Akdeniz iklim karakterindeki körfez boyunca sıcak ve kurak geçen yaz mevsiminde kuvvetli buharlaşma ve yağış azlığı sonucu bir çok suyun yatağı kuruyup çakıllar ortaya çıkarken; kış mevsiminde de sağnak yağışlar nedeniyle yataklarına sığamaz duruma gelirler. Hatta zaman zaman ovalık alanlarda taşan su, zeytinlikleri de sular altında bırakır.

Barajın olmadığı bu yörede; taşkınlar sel kapanları ile önlenmeğe çalışıl-

makta, böylece sellerin getirdiği ağaç kütüğü ve toprak da tutularak zarar en aza, indirilmeye uğraşılmaktadır.

Başlıca Çaylar ve Su Kaynakları

Edremit Çayı:

Paşa dağlarından çıkar. Uzunluğu 30 km'dir. Hacıaslanlar, Çamcı, Yaşyer ve Dereli sularını da alarak Edremit'in güneyinden geçer ve Burhaniye'de Ahlat burnundan denize ulaşır.

Zeytin Çayı: Kazdağları'nın en önemli sularındadır. 26 km uzunluktadır. Gürgen, Koca Katran eteklerinden çıkan su Beyoba ve Uçurum oba derelerini de alarak büyür. Akçay'ın 1 km güney doğusundan denize ulaşır.

Mihli Çayı: Edremit ilçesinin batı sınırını oluşturan bu çay, Kazdağları'nda Domuz çukuru mevkiinden çıkarak bir çok sel suları ile birleşir ve Küçükkuşu'ya yakın bir burundan Ege'ye dökülür 25 km uzunluktaki bu çay üzerinde de "Mihli ağzı" denilen mevki, söğüt ve kavak ağaçları ile kaplıdır ve özenli bir piknik yeridir.

Kızılkıçlı Çayı: Kazdağları'nın Sarıkız yaylasından çıkan geniş ve derin bir vadi boyunca kuzey-güney yönünde akan çay, Kızılkıç köyü'nün doğusundan geçer ve daha sonra Akçay adını alır ve Akçay'dan denize ulaşır. 6 km uzunluğundadır.

Manastır Çayı: Altınoluk Avcılar köyünün doğusundan çıkar körfeze ulaşır.

Küçüksu ve Kocaçay: Altınoluk bucak merkezinin yakınından doğarlar. Halen Altınoluk'un içme suyu Küçüksu'dan sağlanır. Bu çaylar 2 km uzunluğundadır. Doğdukları yerden denize kadar olan tüm alanları doğal mesire yerleridir.

Havran Çayı: Şap Dağı'ndan çıkan bu su, diğerlerine oranla ilçenin en büyük çayı olup, 70 km civarındadır. Şap deresi, İnönü Suyu ve Kalabak gibi küçük dereciklerle büyüyen çay Havran'ın güneyinden geçerek, Burhaniye'de Koca Çiftlik mevkinde küçük bir bataklık oluşturarak Edremit Körfezi'ne dökülür.

Yeraltı Suları

Edremit ve civarı içme suyu kaynakları bakımından çokzengindir. Hemen her yerde açılan kuyulardan (1-2 m. den başlamak üzere) su temin edilebilmektedir. Özellikle Akçay civarında sahilde 1 km'lik bir şerit arteziyen sahasıdır. Su tablosu ovanın kenarına doğru gelişmektedir.

Bu yöre alüvyonlarla örtülü olup, çeşitli yaş ve litolojik yapıya sahip formasyonlar; paleozoik devreye ait gnays, mikaşist, fillat, grovak ve mermerlerdir. Bunun üzerine Jura kalkerleri gelmiştir. Daha üstte neojen formasyonları, andezit ve andezit tüfleri bulunur. Afifer teşkil eden seviyeler daha çakıllıdır. Çakıl, yer yer kil, kum ve molozlarla karışmış durumdadır. Beslenme ise direk olarak

yağış sularının süzülmesi suretiyle olmaktadır.

Edremit yöresi ve Kazdağları eteklerinde rastlanan maden suyu kaynaklarının en ilginç örneği "Ekşisu"dur. Mide ve bağırsak rahatsızlıklarına iyi gelen bu su, Ilıca iskelesi ile Avcılar köyü arasından çıkar. Kaynağın çok eskiden beri bilindiği civardaki harabelerden anlaşılmaktadır. Kavaklar köyü ve Küçük Çetmi'de de maden suyu kaynakları vardır.

Sonuçta özellikle Akçay başta olmak üzere yörede su sorunu yoktur. Burada her evin bahçesindeki arteziyen kuyuları ile su, sağlıklı; bol ve ücretsiz sağlanmaktadır. Akçay'ın soğuk arteziyen suları ünlüdür. Denizin ortasından fıskıran tatlı su adeta buranın simgesi olmuştur. geçmiş yıllarda olduğu gibi bugünde Akçay'lılar yiyecek ve içeceklerini soğuk arteziyen suyunda soğutmaktadırlar.

3) Klmatolojik Özellikler

Edremit körfezi civarı Köppen iklim tasnifine göre; orta iklim kuşağının kış ılık yağışlı, yazı sıcak kurak Akdeniz iklim kuşağına girmektedir. Edremit meteoroloji istasyonunun 32 yıllık verilerine göre yıllık ortalama sıcaklık 16.1°C dir. Sıcaklığın yıl içindeki dağılımında sıcaklık Nisan ayından itibaren hızla yükselerek Mayıs ayında 19.3°C olur. Temmuz ayında ise en yüksek değerlere (26.2°C) ulaşır. Ağustos ayından itibaren azalmaya başlayan sıcaklıklar, Eylül ayını da içine alan dönemde hep 22 °C nin üzerindedir.

1980 yılı 11 Temmuzunda ve 1987 yılı 26 Temmuzunda sıcaklık 41.3°Cye ulaşmıştır. Yörenin en yüksek yıllık sıcaklık ortalaması da 41.3°C dir. Edremit civarında yaz günleri yüksek sıcaklığın (> 25°C) olduğu günler sayısı, Haziran ayında 27.8; Temmuz ayında 30.7; Ağustos ayında 30.6; Eylül de ise 25.4 dır. Bu durum körfez civarındaki diğer istasyonlarda da (Burhaniye, Ayvalık) benzer durum gösterir.

Ortalama deniz suyu sıcaklıkları da Mayıs ayından itibaren 20-24 derece arasında seyrederek. Edremit civarında sıcak dönem 16 Mayıs - 11 Ekim tarihleri arasında kalmakta, bu periyot içinde günlük ortalama sıcaklık 18.3°C - 26.8°C arasında oynamakta; bu dönem 149 gün sürmektedir (Koçman; Sa: 44) Tüm bu veriler, yörenin turizmi için son derece uygun, aşırıya kaçmayan yaz sıcakları yanısıra, Akdeniz'e göre serin ve ferahlatıcı deniz suyu ısısına sahip olduğunu gösterir.

Edremit civarında en soğuk aylarda bile günlük ortalama sıcaklıklar hiç bir günde 0°Cnin altına düşmemektedir. Araştırma alanımızda yıllık en düşük sıcaklık ortalaması 10.8 °C dir. En soğuk ay olan Ocak ayında bile en düşük sıcaklık ortalaması 3,4 °Cdir. 1977 yılı 25 Aralık günü ısı -9.0°Cye kadar düşmüştür. Yörede soğuk-serin dönem (Koçman, sa.44) 15 Kasım - 30 Mart tarihleri arasında kalmakta ve 136 günlük bir süreyi kapsamaktadır.

Tablo 1 - Edremit İstasyonunda termik dönemler ve süreleri**Table 1 - Thermic periods of Edremit observation station and their durations.**

Meteoroloji İstasyonu	Sıcaklık dönemleri (Termik periyotlar)	Termik periyodun ortalama başlama ve son bulma tarihleri	Peryot içinde günlük ortalama sıcaklıkların alt ve üst limitleri	Termik periyodun ortalama süresi
EDREMIT	Soğuk - Serin	15 Kasım-30 Mart	5.1°C-12.8°C	136 37.3
	İlisk	31 Mart-15 Mayıs	12.2°C-17.9°C	46 12.6
	Sıcak	16 Mayıs-11 Ekim	18.3°C-26.8°C	149 40.8
	Çok sıcak	-	-	-
	İlisk	-	-	-
		12 Ekim-14 Kasım	13.2°C-17.1°C	34 9.3

Yıllık ortalama yağış tutarı 722.8 mm dir. En fazla yağış olan mevsim kışdır. En fazla yağış Aralık ayında kaydedilir. Buna karşın ilkbahar ortalarından itibaren başlayan azalma Temmuz ve Ağustosta endüşük değeri bulur. Ekim ayından itibaren yeniden bir artış başlar. Kıştan sonra gelen en yağışlı mevsim yörede sonbahardır.

Edremit körfezi civarında kar yağışı hemen hiç görülmez. (Ortalama kar yağışlı gün sayısı 0.5 dir) Aslında tüm yöre halkı kışı son derece rahat geçirir. Ocak ve Şubat aylarındaki kuru bir soğuktan başka kış yaşanmaz. Sadece yükseltinin etkisi ile körfezi çeviren dağlık alanda yazlar serin kışlar ise soğuk ve çok yağışlı geçer.

Edremit Ovası, kuzeyden esen soğuk rüzgarlara karşı Kazdağları tarafından korunmuştur. bu nedenle ısının 3 °Cye düştüğü kış günleri bile bu ısı düşmesi iki üç günü geçmez. Buna karşılık etrafı dağlarla çevrili ve yalnız bir yanı denize açık çukur bir çanak biçimi gösteren ovada özellikle kış geceleri soğuk havanın yığılması ile zaman zaman dol olayı olur ve ovadaki bazı bitkiler de bundan zarar görür. Ancak bu don olayının her zaman görülmeişinin nedeni de; havanın nemli olması ve Kazdağı'ndan inen rüzgarların ılık esmesidir.

Yöremizde hakim rüzgar yönü genellikle kuzey yönlü rüzgarlardır. (Poyraz) yazın Temmuz ayında ise egemen rüzgar yönü güneyden esen Lodostur. (Koçman sa. 31) Yaz mevsiminde gündüzleri öğleden sonraları başlayan ve deniz-

den karaya doğru esen imbat ise halk tarafından sabırsızlıkla beklenir. Kara ve denizin ısınma farklılığından oluşan imbat, günlük yerel rüzgardır. Kıyıda 10 km içeride olan Edremit'ten ziyade Akçay ve Altınoluk gibi kıyı şeridinde daha şiddetli hissedilir.

Edremit ve civarındaki kıyı kuşağında iklim şartları turizm üzerine etki eden ana faktörlerden biridir. Edremit körfezi kıyılarında deniz banyosu için hava sıcaklığının ortalama başlama ve son bulma tarihleri 22 Mayıs - 28 Eylül olarak tesbit edilmiştir. (Koçman sa. 127-131) Bu durumda 130 günlük bir deniz sezonu ortaya çıkmaktadır. Akçay ve civarında deniz suyu sıcaklığının 20-24 derece dolayında olması tek olumsuz faktör gibi görünse de; Bağıl nemin yaz aylarında azalması nedeniyle havanın kuru geçmesi; hava sıcaklığının bunaltıcı olmaktan çıkıp yörede esen rüzgarlar nedeni ile rahatlatıcı bir özellik göstermesi bu olumsuzluğu kapatır. Bilindiği gibi rüzgar buharlaşmayı sağlayarak serinlik duygusu verir. Edremit körfezi civarında esen hafif rüzgarlar ve bunlara bağlı olarak oluşan dalga hareketleri de kıyı sularının yenilenmesini ve deniz havasının temizlenmesini sağlar. Esen yerel rüzgar; imbat da deniz ile kara arasındaki hava değişimini sağlayarak sıcak yaz gün ve gecelerinde serinletici bir etki yapar. Edremit körfezi civarında iklimin uygun olması; yüksek tansiyon veya kalp hastalıkları ile astımlılar nedeni ile çok rahat bir tatil geçirme olanağına sahiptirler. Havanın temizliği buraya geçici olarak Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen yurttaşlarımızı, sürekli iskâna yöneltmiştir. Altınoluk'da 1990 yılında yapılan ölçümde oksijen yoğunluğu 21,9 olarak tesbit edilmiştir. (Aksoy M.H, sa. 30)

İklim şartları körfezin kuzey kıyıları boyunca aynı özellikleri gösterir. Fakat yerşekillerine bağlı olarak bazı farklılıklar görülür. Örneğin Akçay'da çok daha şiddetli esen yaz poyrazı, Altınoluk'da doğal engeller nedeniyle dönmeye uğrar ve imbata dönüşür. Denizden esen rüzgar deniz suyunun da ısınmasına yol açar. Halbuki Akçay'da karadan denize esen yaz poyrazı, kıyıda ısınıp hafifleyerek yukarıya çıkan ılık suyu açıklara götürür. Bu nedenle Akçay'da deniz suyu sıcaklığı daha düşüktür. (Aksoy sa. 28)

Sonuç olarak gerek Akçay gerekse Altınoluk'da turizmin gelişmesinde iklim faktörleri önemli rol oynar oksijen yüklü havası, imbatı ve bunaltmayan yaz günleri turistlerce tercih edilir.

4) Bitki Örtüsü

Doğal bitki örtüsü, ki özellikle ormanlar turizmi destekleyen, ona zenginlik katan unsurlardır. Herşeyden önce ormanlar, buldukları çevreyi güzelleştirerek, temiz havası ile insan sağlığını olumlu yönde etkilerler. Ayrıca orman içi alanlarda oluşturulan rekreasyonel faaliyetler de turizmin canlanmasına yol açar.

Edremit ilçesi sınırları içerisinde 38.078 hektar ormanlık alan mevcuttur.

Normal Koru (ha)	28.807
Bozuk Koru (ha)	7431
Bozuk Baltalık (ha)	1840
Toplam (ha)	38.078
Açıklık (ha)	32.722
Genel (ha)	70.800

* Bilgiler Edremit Orman İşletme Md.'den derlenmiştir.

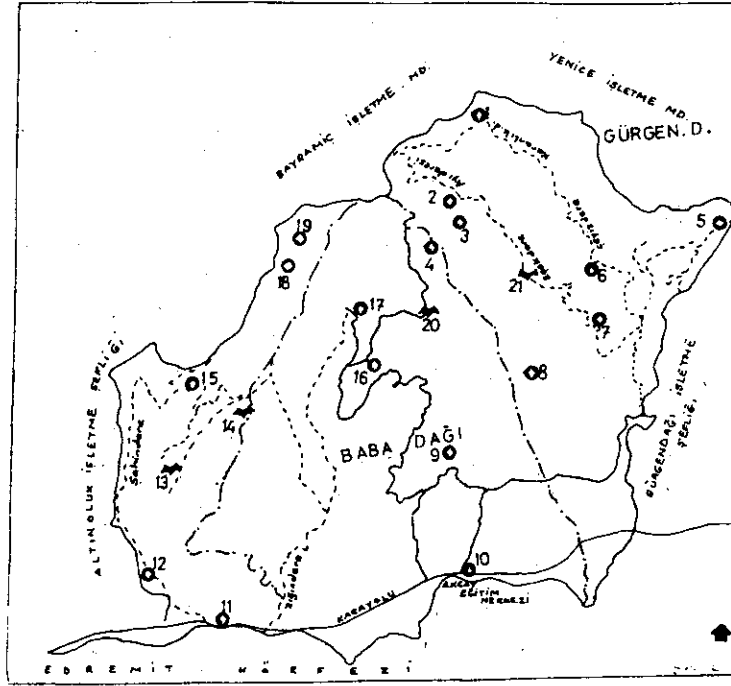
Yurdumuzun kültürel tabiat parçaları olarak tanımlanan Milli parklarımızdan 23.ncüsü Kazdağı Milli Parkı'nda tetkik sahamız içerisinde kalmaktadır. 17.4.1993 tarihinde tesis edilen park; 21.300 Ha lık alanı kapsamaktadır. Ege ve Marmara Bölgelerini birbirinden ayıran Kazdağı; endemik bitki türleri periglasiyal şekilleri, orman dokusu ve özgün peyzaj güzelliklerine sahiptir.

Kazdağı eski kullanma dengesi gözetilerek korumaya alınmıştır. Dağ'ın özgün değerlerinden halkımızın rekreasyonel amaçlı yararlanmasını sağlamak ve turizmi daha da canlandırmak, yöreye yeni ekonomik girdiler temin etmek amacıyla Kazdağı'nın çeşitli yerlerinde rekreasyonel alanları oluşturulacaktır. (Şekil: 2) Bu çalışmalar sonucunda günübirlik kullanım-yörelere, kamp alanları, tanıtma merkezleri tesis edilecek ve park 25.300 kişiye hizmet verecektir.

Mitolojide ilk güzellik yarışmasının yapıldığı, güzelliklerin sergilendiği yer olan Kazdağları peloristik kompozisyonun zenginliği ile dikkati çeker. Kazdağı; Endemik ve nesli tehlikeye maruz Gökknar türüne sahip eşsiz bir ekosiste olarak da tanımlanabilir.

Milli park sahası içerisinde 21 adet rekreasyon alanı çalışmalarına kademeli olarak başlanmıştır. Bunlar içerisinde Pınarbaşı, günübirlik dinlenme ve piknik alanı faaliyete geçmiştir. Güre köyü sınırları içerisinde kalan Pınarbaşı mevki Akçay'a 6 km uzaklıktadır. Yamaçlardan akan buz gibi su yaz aylarında serinlemek için ideal bir köşedir. Sütüven, Kır Gazinosu, şelale ve Sütüven günübirlik kullanım alanlarının çevre düzenlemeleri henüz tamamlanmamasına rağmen çok sayıda ziyaretçi gelmektedir. Yerel halk ve çevre illerden gelenlerin yanısıra Akçay, Altınoluk gibi yerlerdeki turistlerce de tercih edilen bu dinlenme alanları temiz havası ve kaynak suları ile ünlüdür.

Edremit ilçesi topraklarında zeytinlikler zaten çok geniş bir saha oluşturmaktadır. Dağ yamaçları, etekler ve tepeler zeytinliklerle kaplıdır. Bunlar çevreye güzel bir görünüm verir.

Şekil: 2- Milli Parklar Av ve Yaban Hayatı Gn. Md. Kazdağı Milli Park Gelişme Planı.
Figure: 2- Development area at the National Park of Kazdağ. (National Parks Hunting and Wild Life Administration).

Gelişme Alanları

Gelişme Alanları	Alan (ha)	Yükselti (m)
1. Pazar Eyrek Günübirlik Kullanım Alanı	16 (ha)	1100 m
2. Tozlu Yayla Günübirlik Kullanım Alanı	(12 ha)	1300 m
3. Nane Kırı Manzara Seyir Noktası		1400 m
4. Sarıkız Tepe Tanılma Merkezi		1700 m
5. Alantepe Günübirlik Kullanım Alanı	(20 ha)	1100 m
6. Kırıangiç Pınarı (Ayı Deresi) Günübirlik Kullanım Alanı	(4 ha)	900 m
7. Yaylatepe Kamp Kullanım Alanı	(8 ha)	800 m
8. Sütüven Günübirlik Kullanım Alanı	(30 ha)	300 m
9. Pınarbaşı Günübirlik Kullanım Alanı	(14 ha)	150
10. Milli Park İdare ve Sosyal Tesisleri		-
11. Tekçam Günübirlik Kullanım Alanı	(2 ha)	-
12. Şahinderesi Turizm Gelişim Alanı		200
13. Şahin Kanyonu Manzara Seyir Noktası		600
14. Zeybektaş Manzara Seyir Noktası		800
15. Dereçatı Günübirlik Kullanım Alanı	(13 ha)	1000
16. Kapalıyayla Günübirlik Kullanım Alanı	(6 ha)	1000
17. Zığındere Kamp Kullanım Alanı	(9 ha)	1000
18. Padişah Pınarları Günübirlik Kullanım Alanı	(8 ha)	1200
19. Düden Alanı Kamp Kullanım Alanı	(22 ha)	1300
20. Tavşan Oymağı Tepesi Manzara Seyir Noktası		1200
21. Kapıdağ Tepe Manzara Seyir Noktası		1000

* Bilgiler Edremit Orman İşletme Müdürlüğünden Derlenmiştir.

Tetkik sahamızda toplu halde bulunan orman alanlarında ağaç dağılımı ve özellikleri de şu şekildedir:

0-500 m. - Maki ve Zeytin ağaçları -OLEOTUM ZONU

500-600 m. - Kızılcım

600-1200 m. Kazılçım ve Karaçım. PİNİTUM ZONU

1200-1400 m. Karaçım, Gökınar, Kayın - ABİETUM ZONU

1400-1700 m. Ardıç JUNİPERUSNANA

1700 m. ÇIPLAK ALAN

Deniz seviyesinden yukarılara çıkıldıkça tamamen Kazdağı'na özgü bitki ve otlara rastlanmaktadır. Çevrede iklim koşulları, her zaman yeşil çayırların bulunmasına uygun değildir. Ancak yükseklik nedeni ile yaz mevsimine kadar nemli kalıp ot veren yaylalar da vardır. (Sarıkız, Manastır, Kozcağız, Kumluça...)

Yörede maki, tüylü meşe, bodur meşe, çalı süpürgesi, kekik, badem; sahil kenarında kaktüs ve deniz börölcesi; su kenarlarında ve Edremit Ovasında ise söğüt, kavak, çınar çok görülen bitkilerdir.

Sonuç olarak; Edremit ve civarında zaten yeşil olan tabiatı bu haliyle korurken, çevre düzenlemeleri ile bu alanları turizme kazandırmak; Bu işleri yaparken de sayısı 10'u bulan orman köylüsünü de mağdur etmemek gerekir. Orman işçiliğinden mahrum kalan, küçükbaş hayvancılık faaliyeti kısıtlanan orman köylüsünü turizm faaliyetine dahil etmek, O'nu bu konuda yönlendirmek şarttır. Turizm olgusunda burasının bozulmamış doğasının önemli rolü vardır. Yeşille mavinin kucaklaştığı kumsallar, zeytinlikleri ve orman alanları ile daha çekici olmaktadırlar.

5) Yaban Hayatı Kaynakları

Edremit ve civarı kara ve deniz avcılığı için son derece uygun şartlar gösterir. Kara avcılığında özellikle kınalı keklik, bildircin, tavşan, tahtalı üveyk, yaban ördeği, çulluk avlanabilmektedir. Ayrıca Kazdağları'nın hemen her kesiminde Ayı, bozayı, karaca ve domuz avı yapılabilmekte özellikle yaban domuzu avı için Avusturya, Almanya ve Fransa'dan turist gelmektedir. Ama yeterli dış tanıtım olmamasından dolayı bu turistlerin sayısı artacağına azalmaktadır.

Deniz avcılığı açısından Akçay, Ilica, Altınoluk, Küçükkuyu özellikle Assos son derece uygun yörelerdir.

Çeyizdere'de Susamuru; Çeyizdere, Ayidere ve Zığındere'de ise yabani alabalık avcılığı yapılabilmektedir. Halk arasında yabani alabalıkların romatizmal hastalıklara ve kireçlenmeye iyi geldiği inancı yaygın olduğundan (Balık zeytinyağında bekletilip eziliyor ve deriye sarılıyor) meraklılarınca avlanmaktadır. Sadece 3-4 balık avına izin verilmekte; Olta ile yapılan bu avlanmada balık başına oldukça az bir ücret de ödenmektedir. (30 cm kadar olan balıklar 50.000 lira gibi...)

Yörenin yaban hayatı kaynakları yeterince geliştirilip, tanıtıldığı takdirde turizme faydası artacaktır.

C) Edremit ve Çevresinin Turizm Alanları

1) Antik Yerleşmeler ve Tarihsel Yapılar

Antik çağda Adramytteion (bugünkü Edremit) şehrini de içine alan Mysia bölgesi kuzeybatı Anadolu'nun doğuda Bithynia; güneydoğuda Phrigia; güneyde Lydia ve güneybatıda Aiolis bölgeleriyle çevrilmiş bir parçasıdır.

Balıkesir ilinin hemen tamamını, Bergama'nın bir bölümünü, Manisa'nın Soma ve Kırkağaç dolaylarındaki kısmını ve Çanakkale ilimizin Anadolu yakasını içine alan bu kısım pek çok tarihçi ve arkeolog tarafından Troas adıyla tanınmaktadır. Tabidir ki bu yörede bir çok antik yerleşme vardır. Edremit'e yakın olan başlıca antik yerleşmeler şunlardır:

- Adramytteion (Eski Edremit)
- Thebai
- Antandros (Altınoluk yakını)
- Gargara
- Lamponnia
- Assos (Behramkale)

Bugün bu kentlerin bu kısmının kalıntıları mevcutken bazıları tamamen yok olmuş durumdadır. Yeterince incelenmemiş ve kazıları yapılmadığı için bilinmezliğini sürdüren bu antik kentleri kısaca inceleyerek şunları görürüz.

- Adramytteion: Edremit şehrinin ilk kuruluş yeri olan şehir Adramytteion körfezinin güneydoğu köşesinde alçak bir tepenin üzerinde idi. Şehir, bugünkü ismiyle Kemer-Burhaniye ilçesinden 4 km uzaklıkta Karataş mevkiine Örentepe ile Yılanlitepe çevresine kurulmuştu. (Özkan, E., 1982, sa. 4) M.S. 1090 yılında terk edilen bu şehrin kalıntıları ve izleri bugün hemen tamamen yok edilmiştir. Hızla gelişen inşaat sektöründen geriye sağa sola atılmış veya villaların temellerinde kullanılmış olan çok sayıda devşirme ve kabartmalı taşlar kalmıştır. Kentin surlarından kalan parçalar ve kule kalıntısı (Hisarköy ve Bahadınlı köy) ile su kemerleri (Taylıeli köyü) zeytinlikler, köy mezarlığı ve yapılar arasında adeta kaybolmuştur.

- Thebai: İlk çağda Edremit Ovası denen yere Thebai ovası denirdi. Bugün Edremitin kuzeyinde Hacıhasanlar köyü civarında hanlara gelmeden "arılık" olarak sözü edilen yerde görülen kalıntılar büyük bir olasılıkla Thebai şehrine ait olmalıdır. (Özkan, E., 1982, sa.7) Gözlerden uzak kalmış mezar ve kalın taşlardan oluşan duvar izleri ile Çobançeşme mevkiindeki tümülüs de bunun bir kanıtıdır.

- Antandros: Kaz dağları'nın güneyinde Altınoluk bucağı civarında Avcılar'ın batısındadır. Deniz seviyesinden 215 m yükseklikte Pelasgoslar tarafından inşa edilen bu şehirde klasik Hellenistik, Pers ve Roma dönemleri yaşanmıştır. Bizans döneminde bir piskoposluk merkezi olmuştur. Tepenin üzerinde bir kale ve mezarlık vardır. Apollon kültürünün yaygın olduğu şehirde define süslü bronz paralar, stel ve yazıtlar bulunmuştur.

- Gargara: Antik kaynaklarda çok sık olarak sözü edilen bu şehir, Arıklı köyü

yakınında Çanakkale-İzmir ana yoluna yakındır. Ocakkaya denilen (yerli halk tabiri ile koca yakası ya da Hoca yakası) tepenin üzerindedir. Gargara sözcüğü eski helen dilinde "kaynaşan kalabalık" anlamına gelmektedir. Bu civarda bulunan sikkeler, yazıtlar Gargara'nın önemini göstermektedir. günümüzde, adı geçen tepenin üzerinde duvar izleri ve düzgün kesilmiş birkaç taştan başka bir şey bulunmamaktadır.

Lampannia: Edremit körfezinin kuzeyinde, Küçükkuşu'nun batısında Ayvacık ilçesinin 7 km güneydoğusunda Kozlu köyü yanında bir antik kenttir. Troas bölgesindeki unutulmuş kentlerden biri sayılan bu ören yeri pek çok antik kaynakta ve haritada gösterilmektedir. Sur kalıntılarından başka bir şeyin kalmadığı bu antik şehrin duvar taşları Kozlu köyü çeşmesi ve evlerinde kullanılmıştır.

- **Assos (Behramkale):** Komşu il Çanakkale'nin sınırları içinde kalır. Antik dönemde Assos, Avrupa ve Asya üzerinde kurulmuş olan en güzel Yunan kenti ünvanına sahiptir. M.Ö. 530 yılında Akropolis tepesindeki Athena Tapınağı M.Ö. 4 yüzyıla tarihlenen 3 km uzunluğundaki sur salıntıları ile antik çağdan kalma küçük limanı, orta çağdan kalma liman kalıntlarına sahiptir.

Akçay'a 30 km uzaklıktaki Küçükkuşu beldesi yakınlarındaki "Zeus Atları" ise Roma devrinden kalma bir eserdir. 250 m yükseklikteki bir tepede bulunan Altar, son derece ilginçtir.

Edremit ve civarı Ege medeniyetinin yanı sıra Med ve Pers seferlerinin, Roma medeniyetinin, Selçuklu ve Osmanlı sanat eserlerinin doldurduğu bir geçmişe sahiptir.

Özellikle Türkler tarafından tamamiyle ele geçirilişi (Alaaddin Keykubad zamanı. 1220-1237), ile birlikte Selçuklular döneminde Türkleşmeye başlayan bu yörede bir çok eserler yapılmıştır. bu dönemlerden kalan kapı kornişleri ve yazıtlar Edremit müzesinde sergilenmektedir.

Selçuklu döneminden kalan en ünlü eser; Kurşunlu Camiidir. Şehrin tam merkezinde yapılmış oldukça karakteristik mimarisıyla dikkati çeken bir eserdir. 1241 yılında Edremit Fatihî Yusuf Sinan tarafından inşa ettirilen caminin bahçesinde de Yusuf Sinan'ın mezarı bulunmaktadır. Bu mezar taşı, Balıkesir ili sınırları içerisinde en eski kitabedir. (Yetkin Gıyas, 1939, sa. 20-21) Griff bir Selçuk yazısı ile yazılmıştır. Cami, altı sütun üzerine oturtulmuş beş kubbeden oluşmuştur. Tamamı kesme taşlardan inşa edilmiştir.

Selçuklu İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra bir süre Karasioğulları hakimiyetine giren (1299) Edremit ve civarı daha sonra 1335 yılında Osmanlı hükümdarlığı altına girmiştir. Bu dönemde adeta yeniden yapılmış, cami, mescit, hamam, çeşme vb. eserlerle donanmıştır. Osmanlı eseri olan yapılardan bazıları şunlardır; Eşref Rumi Camii, Mahkeme Camii (1796) Pazarlık Camii (1910), Defter Camii (1500), Kavcı Camii (1832), Alemizade Camii

(1737) Ağa Camii (1775), Bayramyeri Camii (1810), Yakup Ağa Camii, Tuzcu Murat Camii, Mahkeme Camii (1796), Turhan Bey Mescidi ve Sarıca Hasan Paşa Hamamı (1536)*

Edremit hanlarının çokluğu ile tanınan bir yerdir. Yüzyıllar boyunca ticaretinin canlılığı ve ana yolların üzerinde oluşu nedeniyle irili ufaklı bir çok han yaptırılmıştır. Bugün bunların çoğu yangın-yıkım vbg. nedenlerle yok olmuştur. (Menzil Han, Çınarlı Han, Kazdağlıoğlu Hanı; Çoraba Han Günümüzde sadece Karahafız'ın Hanı ayakta kalabilmiştir. (Özkan sa. 35)

Edremit şehir kitaplığı içerisinde bulunan müzesinde; Edremit yöresinde yapılan arkeolojik kazılar sonucu bulunan eserler yer almıştır. Taş, Hellenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı çağlarına ait eserler sergilenmektedir. Zengin bir silah koleksiyonu vardır.

Antandros şehri kalıntıları arasında bulunan 3 bin yıllık tunç vazo, Diana tapınağında bulunan mozaikli taş, yazıtaşlar, Havran İnönü köyü yakınlarında ki Karanlık mağaradan çıkarılan prehistorik devirlere ait eserler bunların en ilginçidir.

Edremit şehri Hekimzade mahallesindeki Hacı Kabakçıların Evi (197 yıllık), bu yörenin en eski evidir. Eski Altınoluk'da bulunan Eliyazade İhsan Beyler Konağı da önemli bir sivil mimari örneğidir. Restore edilen ev son derece ilginçtir.

2- Mesire ve Piknik Yerleri

Edremit-Akçay-Güre-Altınoluk civarı sayısız piknik ve mesire yerleri ile doludur. Su kaynaklarının çokluğu doğal bitki örtüsünün zenginliği, tüm ihtişamı ile yükselen Kazdağları, temiz havası, soğuk suları ile turistleri etkiler. Gündüz denize giren turistler, öğleden sonra bu mesire yerlerinde serinler ve "kendin pişir-kendin ye" yöntemi ile hoşça vakit geçirirler.

Edremit'in en çokrağbet edilen piknik yeri Hanlar (Handeresi)dir. Bu ismi eski bir handan ve o çevredeki ahşap evlerden ve bir yörük obasından almıştır. Edremit'in kuzey doğusunda Agunya yolu üzerinde yarım saatlik uzaklıktadır. (Akçay'a 35 km) Meşe ağaçları, soğuk suyu ve Han deresi; herşeyden önemlisi sıcak yaz günlerinde serin havası ile dinlendirici bir köşedir.

Çanlıbaba ya da eskilerin deyimi ile Kaya Pınarı ise Edremit'in kuzey doğusundadır. Hıdırellez günü piknik yapılan, son derece güzel manzarası olan bu piknik yerinin tarihi çok eskidir. Burası eskiden esnaf kuruluşlarının (Debbağ-demirci-pabuççu) törenlerinin yapıldığı, çırakların kalfalığa, kalfalarınsa ustalığa terfi ettikleri kutlamalara sahne olan bir yerdir.

Güre'deki pek çok piknik yerinden en fazla tercih edilenler, Pınarbaşı ve Gelin Çamı piknik yerleridir. Pınarbaşı; Güre köyünün sınırları içerisinde Kazdağı Milli parkı alanında Orman işletmesince işletilmektedir. Alabalık üretilen çiftliği vardır. Güre Kavurmacılar mahallesi Gelin Çamı piknik yeri ise manzarası ile ünlüdür. Güre Belediyesine her yıl Ağustos ayında yapılmakta olan

* Edremit'teki İlk Osmanlı Yapısı Yıldırım Beyazıt Camiidir. Bu Camii 1938'de Yıkılmıştır. (Özkan sa. 37)

Sarıkız etkinliklerinin bir bölümü olan Sarıkız harır yemeği ve mevlüt burada yapılmaktadır.

Kazdağları'nın eteğinde bulunan Şahinderesi Piknik yeri ise Altınoluk'u tepeden görür. Çınar ağaçları, temiz kaynak suyu, lokantası ile ünlüdür.

Kızılkeçili köyü, Akçay'ın hemen yanında 2 km uzaklıkta, Kazdağlarının en güzel köşelerinden biridir. Kızılkeçili çayı buradan geçer. "Hasanboğuldu" olarak tanınan son derece güzel köşe ve Sütüven çağlayanı da bu çay üzerindedir. Köyden yaklaşık 45 dakikalık bir yürüyüşle ulaşılan Sütüven çağlayanı ancak patika yolu ile ulaşılan bir yerdedir. Hasan Boğuldu doğal kayanın havuz haline dönüştüğü buz gibi suların şelaler halinde aktığı bir doğal güzelliştir. Ünlü Hasanboğuldu efsanesine de neden olan bu alandaki piknik yerleri, yolunun elverişsiz olması nedeniyle Kazdağları'nın saklı güzellikleri olarak kalmıştır. Kızılkeçili Köyü içerisinde geçilerek ulaşılan Çağlayan piknik yeri ise ulaşım kolaylığı nedeni ile tercih edilen ünlü çınarların gölgesinde hoş bir piknik yeridir.

Zeytinli çayı kenarındaki çay bahçeleri de Edremit-Akçay Karayoluna yakın olması nedeni ile gelişmiş bir piknik yeridir. Zeytinli köyü içerisinde geçilerek ulaşılan gazinosu ve çay bahçesi bulunan piknik alanda, ilkbaharda hıdırellez şenlikleri yapılır.

Altınoluk-Çanakkale yolu üzerindeki Mıhlı Çayı piknik alanı, Şarлак Çay Bahçesi (Çamlıbel-Tahtaköy); Şıp şıp Dede (Kadıköy) ve Altınoluk Küçük Su Piknik yeri (Altınoluk-Doyran köyü arası) diğer mesire yerlerinden bazılarıdır.

Tüm bu piknik alanların ortak özelliği, hemen çoğunun Kazdağları'nın eteklerinde, çam, çınar vbg bozulmamış bir orman örtüsü ile kaplı olmaları ve zengin bir su kaynağının yanında bulunmalarıdır.

3) Kaplıcalar ve Şifalı Sular

Edremit civarının bir diğer önemli zenginliği termal kaynakları ve kaplıcalarıdır. Sağlık turizmi açısından son derece önemli olan bu tür kaynaklar iç turizme yöneliktir. bu kaplıcaların özelliklerini kısaca özetlersek:

a) Derman Kaplıcası (Bostancı): Edremit-İzmir kavşağı üzerinde Akçay'a 12 km, Edremit'e 3 km uzaklıktadır. Kaplıca suyu, sodyum sülfatlı oligometalik gruptandır. Kaynaktan çıkış yerinde sıcaklığı 59.5°C iken odalarda bu ısı 51°C olmaktadır. Kaynakta mor tipi çamur da mevcuttur. Sularının romatizma, siyatik, lumbago, filibit ve kadın hastalıklarına iyi geldiği bilinmektedir.

b) Güre Kaplıcası (Güre): Edremit'te 12 km, Akçay'a 3 km uzaklıktaki kaplıca Akçay-Çanakkale yolu üzerindedir. Acı kalevi sodyum sülfatlı oligometalik gruptan olan suyundan ayrıcalık kükürtlü hidrojen de bulunmaktadır. 1 litre suda bulunan maddeler şunlardır; Potasyum iyonu 13.5 miligram, sodyum iyonu 379.703 mg. kalsiyum iyonu 32.2 mg. magnezyum 2.4 mg, demir 0.124 mg, alüminyum 2.88 mg. Radyoaktivitesi 4 eman olan suyun kükürtlü hidrojen oranı 1.6 dır. Kaplıca sularının daha çok, kadın hastalıkları, cilt hastalıkları, kronik, iltihabı sendromlara, üst solunum yolu hastalıklarına, cilt rahatsızlıklarına guatr,

kireçlenme, sedef, böbrek taşı ve kumları ile karaciğer rahatsızlıklarına iyi geldiği söylenmektedir.

c) Hıdırlar Kaplıcası (Hıdırlar Köyü): Edremit'e üç saatlik uzaklıkta Agun-ya'da Kalkım'ın Kuzey batısına düşen bu kaplıca suyu da kükürlüdür. Litreye oranla hidrokarbon kalsiyum oranları yüksek, su ısısı 95 °C'dir. Tesisin olmadığı bu kaplıcada çamur banyosu yapılmaktadır.

d) Küçük Çetmi Kaplıcası: Kazdağlarının eteklerinde Çanakkale'nin Ayvalık ilçesine bağlı Küçükkuyu'ya 4 km uzaklıktaki bu kaplıca da çok eskiden beri bilinmektedir. Uzun yıllardır sadece Küçük Çetmi köylülerince kullanılan kaplıca günümüzde onarılarak termal turizme açılmıştır. Suyunun radyoaktivite oranı 27 dir.

Derman ve Güre kaplıcaları Edremit'e yakın olmaları ve buradaki modern tesislerinin varlığı nedeniyle yöre turizminde önemli bir yere sahiptirler. Hıdırlar ve Küçük Çetmi kaplıcaları ise Edremit il sınırları dışındadır. Fakat yinede yöreye gelen turistlerce bilinen ve aranan kaplıcalardır.

4) Sayfiye Yerleşmeleri-(Kıyı Turizmi)

Marmara bölgesi ile Ege bölgesi arasında doğal bir sınır oluşturan Kazdağları'nın güney eteklerinde Edremit körfezinin inildiği yerden itibaren sahil şeridi başlar. Çanakkale'nin Küçükkuyu ilçesindeki plajlarla başlayan bu şerit, batıda Altınoluk ve Akçay ile devam eder. 31 km uzunluğundaki kıyı girintili çıkıntılıdır. (Dalıyan, Ahlat, Ilıca, Gemi, Avcılar, Derbend, Altınoluk Kuruçay, Narlı burunları vardır.)

Tetkik sahamız içerisinde kalan Altınoluk ve Akçay; Ege kıyılarımızın önemli sayfiye yerleşmelerindedir. güney Ege ve Akdeniz'e oranla daha az sıcak geçen yaz mevsimi, estiği an ferahlatan imbatı, serin suları, bunaltmayan sıcaklığı ile önemli birer turizm alanıdır. Bu yörede turizm sezonunun başlaması ve sona ermesi sıcaklık takvimine bağlıdır. Haziran başında başlayan sezon, Temmuzda ve Ağustosta hareketlenir ve azalarak Eylül sonuna dek sürer.

Doğal çekiciliği, kültür ve tarih zenginliği, iklim koşulları kadar son derece güzel kıyıları, kumsalları bu yörenin turizm potansiyelini etkilemiştir. Tek olumsuz gibi görünen etmen deniz suyu sıcaklığının Güney Ege'ye oranla düşük olmasıdır. (21 °C civarında) Meteorolojik veriler Güney Ege kıyılarından farklı olmasına rağmen, bu çevrede yaz mevsimi boyunca oluşan ani lokal iklim değişiklikleri de turizme olumsuz yönde etkilemektedir.

Akçay, Edremit'e 10 km uzaklıktadır. 1297 tarihinden beri Edremit'in iskelesi olan Akçay'ın her ne kadar eskiden mevcut bulunmadığı söylenmekte ise de, bazı yabancı tarihlerde, haritalarda Akçay mevkiinde bir şehir bulunduğu ve adının da "Chrysakilla" olduğu görülmektedir. (Blatt'e göre Yetkin, G. 1989. sa. 61)

Akçay, tahminlere göre korsan istilaları dolayısıyla terk edilip tarla ve zeytinlik haline geldiği sıralarda Edremit'in iskelesi (Ilıca iskelesi) idi. 1293 harbinde

bir vapur ile körfeze gelen Rumeli muhacirleri Ilıca iskelesine çıkarılarak bu civara yerleştirilmişlerdir. (Yetkin 1939 sa. 61) O dönemde ağır hizmet mahkûmlarının çalıştırıldığı Balya madenininin satılan kurşunların sevki için Ilıca yerine Akçay tesis edilmiştir. Akçay adına bu iskele yakınından geçen Kızılkeçili Çayının "Akçay" adını aldığı mahalleye yakın bulunması nedeniyle verilmiştir. Uzun yıllar sadece Edremit'in bir iskelesi olma özelliğinden öteye geçmeyen Akçay'da zeytinlikler ve (fasulye sebze vb.) tarlaları uzun yıllar ana geçim kaynağı olmuştur.

1950 yılından sonra bir sayfiye özelliği kazanmaya başlamış, önceleri yakın çevreden Balıkesir, Edremit daha sonraki yıllarda İstanbul, Ankara gibi şehirlerden gelir düzeyi yüksek olan kesimin inşa ettirdikleri ikincil konutlarla büyümüş 1960'lı yıllardan itibaren açılan otel, motellerle ilk turizm işletmeciliği başlamış, Turban Akçay Tatilköyü'nün açılması turizmi desteklemiştir. 1970'li yıllardan itibaren yörede ev pansiyonculuğu başlamış, kamu kamplarının açılması gelişimi hızlandırmıştır.

1980'li yıllardan itibaren ikincil konutların ve kooperatiflerin hızla çoğalması, buraya yerleşmek amacı ile yurdumuzun büyük şehirlerinden gelen yurttaşlarımızın çoğalması Akçay'ı birdenbire paylaşılabilir duruma getirmiştir. Bugün Akçay, üç ayrı belediye hudutları içerisinde kalmaktadır.

- Güre Belediyesi Çamlıbel köy yolu - Güre çayı
- Edremit Belediyesi Güre Çayı - Askeri kamp arası
- Zeytinli Belediyesi Askerî kamptan - Edremit çayına kadar

Uzun bir sahil şeridine sahip olan Akçay'da her yerden denize girme olasılığı vardır. Sahil şeridi doğuda Dalyan'dan başlayıp batıda Ilıca'ya kadar uzar. Bununla birlikte Edremit Belediyesi Halk Plajı, Sarıkız Plajı ve Zeytinli Belediyesi plajı gibi tercih edilen plajlar da vardır.

Altınoluk ise Kazdağı'nın güney yamaçlarında kurulmuş, Edremit'e bağlı bir bucak merkezidir. Tarihi geçmişi en az 400 yıla dayanan bu şirin merkezin ilk kuruluş yeri Subaşı olarak bilinen Küçüksu çayının çıktığı kaynağın dolaylarında olduğu, bu köy halkının veba salgını nedeni ile dağıldığı ve salgından kurtulan köylülerin bugünkü Narlı köyü ve bir kısmının da Altınoluk Çam mahallesine yerleşerek Altınoluk'u oluşturduğu bilinmektedir. (Aksoy, M.H. sa. 6)

Antadros antik kentinin biraz daha batısında yer alan Altınoluk'un eski adı Papazlık idi 1927 yılına kadar bu adla anılmıştır. (Midilli adasından çalıştırılmak üzere getirilen Rumlar'ın burada çoğalması ve kilise yaptırılmaları nedeni ile bu adı almıştır). Bugünkü adını ise dönemin milletvekillerinden Rifat Beyin, Çam mahallesinde altın gibi parlayan bir pirinç çeşmeden dolayı verdiği söylenir. (Aksoy, M.H., sa. 7)

Edremit'e 27 km, Akçay'a 19 km uzaklıktaki Altınoluk, 1930'lu yıllarda 429 haneli 1041 nüfuslu bir merkezdi. İskele ile asıl Altınoluk arası 2 km uzaklıkta idi. O zamanlarda güzel binalar ve köşklerle süslüydü. Zeytin ağaçları arasında

beyaz ve mükemmel binaları ile denizden bakılınca çok şirin bir manzaraya sahip Altınoluk'da turizm hareketleri 1963 yılından sonra hızlanmaya başlamıştır. 1964 yılında iskele mahallesinde yapılan gazino, 1968 yılında belediyeye ait Akçam moteli ile turizme dönük çalışmalar artmıştır. 1968 yılında sahilde bir lokantası bir moteli ve beş pansiyonu, 50-60 civarında ev varken; bugün Altınoluk'da sadece iskele mahallesinde 12.000 ev vardır. 5 km lik sahil şeridi hemen tamamen dolmuş durumdadır. Yamaç ile kıyıda birleşmiştir. Her sınıftan insana cevap verebilecek yeterlilikte 10 otel, otel niteliğine yakın 10 pansiyon ve yüzlerce ev pansiyonu vardır.

Sonuç olarak; Edremit körfezi'nin kuzey kıyılarında Çanakkale'ye bağlı Behramkale (= Assos), Küçükkuyu ile Edremit'e bağlı Altınoluk ve Akçay önemli turizm merkezleridir. Tetkik sahamız içerisinde yer alan Akçay ve Altınoluk uzun sahil şeridi ile deniz turizminin geliştiği merkezleridir.

5) Folklorik Değerler

Edremit ve çevresinin nüfusunun çoğunluğunu yerli halk oluşturmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanması sonucunda değişik bölgelerden göçler olmuştur. Tatarlar, Çerkezler, Arnavut, Boşnak ve Yunanistan'dan gelen Mubadil göçmenler ile Bulgaristan'dan gelen Pomaklar, Girit ve Midilli muhacirleri ile Kürtler sonradan gelip yerleşmişlerdir.

İlçe merkezinde bu kadar karışık bir nüfus varken kırsal kesimde nüfus fazla karışmamıştır. Bir köyü oluşturan halkın hemen çoğu belli bir etnik gruba dahildir. Kazdağı eteklerinde Türkmen köyleri vardır. Bunların ilginç yaşamları ve gelenekleri, zengin kültürleri, değişik folklorik özellikleri vardır. (Mehmetalan, Çamcı, Hacıaslanlar, Tahtakuşları ... vb.)

Körfez civarındaki yükseltilerde ise (Madra, Musluk, Atkayası, Kazdağ, Hırsadağ, Paşadağ ve Eybek dağı yamaçlarında) Yörükler yaşar. Pek çok özellikleri ile Türkmenler'den ayrılan yörükler de yöresel giyim kuşamları ve törelerini korumaktadırlar. Özellikle Edremit obalarında oturan yörükler kendilerinin "Kubaş" ve "Kırlı Kubaş" olduklarını söylerler. Madra dağı eteklerindeki yörükler ise "Kılas" soyundan geldiklerini belirtirler. Ama sonuçta bu yöre hemen her birinin kendine has folklorik zenginlikleri olan köylerle çevrilmiş zengin bir etnografik kültüre sahiptir.

Kazdağı dendiği zaman, bu yöre insanının aklına hemen Homeros'un destanlarında "bin pınarlı İda" olarak geçen efsanelerle iç içe bir doğa güzelliği ve Tahtacı Türkmenleri'nin Kutsal köşesi Sarıkız gelir.

Homeros'un ünlü destanlarında konu olan Kazdağı (İda dağı), soğuk sulu pınarları, zengin faunası yanısıra Sarıkız Efsanesi ile de ünlüdür. Kısaca özetlersek; Güre köyünde Sarıkız adında çok güzel, iyi yürekli, yardımsever bir kız yaşardı. Babası haçta iken pek çok iftiraya hedef olan Sarıkız, babası tarafından, kazlarıyla birlikte dağa bırakılır. Dağda kazlarıyla tek başına

yaşayan Sarıkız'ı zaman zaman gören, köylülerin kısmeti açılınca; keramet sahibi olduğuna inanırlar. Kulaktan kulağa anlatılanlar Sarıkız'ın babasına kadar ulaşır. Kızını görmek için dağa gelen yaşlı adam ile kızı hasretle kucaklaşırlar. Yaşlı adam daha sonra abdest almak için kızından su ister. Sarıkızdağın tepesinden elini körfeze uzatarak tasını doldurur. Ancak bu su tuzludur. Sarıkız bu sefer elini toprağa sokar ve yerden buz gibi bir su kaynamaya başlar. Babası şaşkınlık içindedir, kızının erdiğine inanır. Sırrı anlaşılınca Sarıkız orada can verir, babası da dönüş yolunda üçüncü tepeye kadar dayanır ve burada can verir. Sırrı anlaşılınca ölen Sarıkız'ın öldüğü tepeye Sarıkız tepesi, babasının öldüğü yere de Babadağı denir.

Kazdağı'nın Sarıkız tepesi hersene Ağustos ayının sonunda Tahtacı Türkmenleri'nin geldiği, toplanıp ayın yaptığı kutsal bir yerdir. Tahtacılar arasında yedi yılda bir kez Sarıkız'a çıkılması bir gelenek olmuştur. Kazdağları'nın en yüksek en uç noktası olan tepede Sarıkız'ın mezarı vardır. Küçük bir odacık ile yakılmış mumlar ve dilek iplikleri; Anadolu'ya özgü inançlar olarak burada devam eder.

Bir diğer rivayete göre; Dünyanın ilk güzellik yarışmasının burada yapıldığı, Paris'in üç güzel arasından Afrodit'i kraliçe olarak bu dağlarda seçtiği söylenir.

Tahtakuşlar köyü etnoğrafya galerisi de görülmeye değer yerlerden biridir. Kazdağı yamaçlarındaki Tahtakuşlar köy halkı, (Köy Akçay'ın 5 km batısındadır) 13. asırdan bu yana dağlarda konar-göçer halinde yaşadıkları süre içinde adet, gelenek ve göreneklerine sınıksız sarılmışlar, ve böylelikle öz Türk kültürünü günümüze kadar korumuşlardır. Halen yaşayan zengin etnoğrafik kültüre sahip bu toplum, yerleşik düzene geçtikten sonra yön değiştiren, ekonomik yaşama uyum sağlayabilmek için sosyal-kültürel ve dinsel değişimlere yer vermek zorunluluğu ile karşılaşmışlardır. Ali Bey Kudar ve Ailesi bu etnoğrafik dökümanların kaybolmasını önlemek, korumak, tanıtmak ve geleneksel el sanatlarını geliştirmek amacıyla 50-60 yıl öncesinden çalışmalarını başlatmışlardır. Bu konu ile ilgili kişilerin de görüşlerini alarak özel bir müze kurmaya karar vermişler. Fakat 2863 sayılı yasanın ağır hükümleri nedeni ile müzeye galeri adı verilmiştir. Çevre belediyeleri ve kişisel katkılarla desteklenen galeri inşaatına bir de sanat galerisi ek inşaatı başlatmış durumdadırlar.

Galeride giysilerden, takılara, para koleksiyonundan seramik, bakır, ağaç mutfak takımlarına; savaş araçlarından dokumalara; para keselerinden fotoğraf ve yağlı boya resimlere, kandillere kadar çok çeşitli eşyalar sergilenmektedir.

Zeybek, Koca arap, güvende, halay ve çiftetellisi gibi oyunları; Hoşmelim, sura, sarmaiçi, üçkardeşler (keşkek, pilav, nohut), yağlı pidesi ile de her zevke hidap eden Edremit ve civarı turistik çekiciliği olan bir yöremizdir.

D) Ulaşım ve Konaklama

Edremit ve çevresi, uzun yıllar boyunca tarihin hemen her döneminde Batı

Anadolu'da yaşayan uygarlıkların ulaşımında önemli rol oynamıştır. Bu uygarlıkların sosyo-ekonomik, kültürel ve askeri ilişkileri (Truva-Bergama) hep bu yöreden sağlanmıştır.

Günümüze yakın dönemlerde de Marmara Bölgesi ve Trakya'nın Ege Bölgesi'ne; Kuzeybatı Anadolu'nun iç kesimlere bağlantısı yine buradan sağlanmıştır.

Edremit şehri, Çanakkale, Balıkesir ve İzmir yönlerinden gelen karayollarının kavşağındadır. Yöreyi, Kuzeyden Çanakkale ve Trakya üzerinden İstanbul'a güneyden Aliağa ve Menemen üzerinden, İzmir'e bağlayan E-24 Karayolu en işlek yoldur. İstanbul'dan bu yöreye ulaşmak için seçenekler şunlardır:

- İstanbul - Gelibolu - Lapseki (feribot) - Edremit
- İstanbul - Eceabat - Çanakkale (feribot) - Edremit
- İstanbul - Bursa - Balıkesir - Edremit
- İstanbul - Bandırma (feribot) - Balıkesir - Edremit

Yine yöreye en fazla turist gönderen Ankara'ya ise; Balıkesir-Bursa-Eskişehir yolu tercih edilmektedir.

Her gün İzmir, İstanbul ve Ankara'ya karayolu ile taşımacılık yapan otobüslerin yanısıra Kayseri, Bolu, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Edirne, Adana ve Gaziantep'e de ulaşım olanağı özellikle yaz aylarında artmaktadır. Ayrıca, Akçay-Edremit, Edremit-Altınoluk, Edremit-Güre, Akçay-Altınoluk, Akçay-Güre, Edremit-Zeytinli-Akçay, Edremit-Akçay-Kızılkeçili, Edremit-Akçay Küçükkuşu arasında karşılıklı Belediye ve köy otobüsleri ile dolmuş ve minibüsler çalışmaktadır. Edremit İlçe Merkezinden her saat Ayvalık, Burhaniye ve Havran gibi komşu ilçelere dolmuşlar kalkmaktadır. Akçay-Ören arası düzenli deniz motorları seferleri karşılıklı olarak tüm yaz sezonu boyunca yapılmaktadır. Komşu ilçe Ayvalık'tan hergün Yunan Adası Midilli'ye feribot seferleri karşılıklı olarak yapılmaktadır.

Yaz mevsiminde trafiği artan Edremit'e açılankarayolları içerisinde özellikle Çanakkale yolu genişletme ve yenileşme çalışmaları halen devam ederken; tamamlanan Edremit havalimanının açılışı ile trafiksorunu önemli ölçüde rahatlayacaktır.

Yöreye gelen turistlerin % 40 kadarı otomobili tercih etmektedir. Özellikle yazlık evlerine gelenler için bagaj taşımada kolaylık sağlanması nedeni ile, geçici konaklayanlar içinse çevredeki turistik alanları gezmede kolaylık teşkil etmesinden otomobil tercih edilmektedir.

Bununla birlikte ailenin fertleri yazlıkta sezon boyunca kalırlarken çalışan kişiler büyük şehirlere gidiş, gelişlerinde otobüsü tercih etmektedirler. Daha güvenli ve ucuz olması, yolda uyuma olanağı bu tercihin nedenleri olmaktadır.

Hava limanının hizmete girmesi ile, sınırlı zamanları olan yolcular için kolaylık olacak, ayrıca tur taşımacılığı da artacaktır. 1 Haziran 1994 yılından beri TCDD'nin Ankara-Ayvalık, Akçay seferleri de her gün karşılıklı olarak yapılmaktadır. Bu yolculuğun Ankara Balıkesir, Ankara İzmir güzergahı İzmir ekspresi ile Balıkesir-Akçay-Ayvalık-Balıkesir güzergahı ise klimalı otobüslerle yapılmaktadır.

Konaklama

Edremit ve çevresinde özellikle turizm amaçlı en yoğun konaklama Akçay ve Altınoluk'da olmaktadır. Özellikle yerli turistlerin tercih ettiği bu yörede üç tip konaklama şekli görülmektedir.

- Otel, motel, pansiyon ve kamplar
- Arkadaş ve akrabaların ağırlandığı ikinci evler
- Kamping ve Karavanlar

Yöredeki ticari amaçlı turistik belgeli tesisler ve özellikleri şu şekildedir.

Turistik Belgeli Tesisler:

Tesisin Adı:	Yeri:	Oda Adedi:	Yatak Adedi:
Turban Tatil Köyü	Akçay	220	632
Güneş Otel II	Altınoluk	83	162
Çavuşoğlu Otel	Altınoluk	76	225
Öge Otel	Akçay	66	142
Akçam Otel	Altınoluk	36	72
Altınoluk Otel	Altınoluk	31	62
Özsuy Otel	Akçay	27	54
Tüzün Otel	Akçay	25	46
Şenday Otel	Akçay	22	38
Kaplan Otel	Akçay	21	36
Eren Otel	Akçay-Altınoluk	22	34
Nurcihan Pansiyon	Altınoluk	5	12

Not: Tüm Turistik Belgeli Tesisler 1 Yıldızlı İşletme İznine Sahiptir.

Belediye Belgeli Tesisler: Oteller

Tesisin Adı:	Yeri:	Oda Adedi:	Yatak Adedi:
Bilgiçler Otel	Edremit	22	54
Zeyrek Otel	Edremit	24	47
Divan Otel	Edremit	30	48
Karagöz Otel	Edremit	11	25
Şato Otel	Edremit	10	23

Park Otel	Edremit	8	13
Şan Otel	Bostancı-Edr.	70	170
Elif Otel	Altınoluk	54	120
Golden Sea Otel	Altınoluk	40	100
Bond Otel	Altınoluk	16	35
Güre Belediyesi Afrodit Termal Tes.	Güre	40	80
Yılmaz Akpınar Apart Otel Tesisleri	Sarıköz-Akçay	150	500
Kervansaray Otel	Akçay	22	59
Özen Oteli	Edremit	10	25
PANSİYONLAR			
Tesisin Adı	Yeri	Oda Ad.	Yatak Ad.
Leydi Pansiyon	Akçay	12	37
Yazıcı Pansiyon	Akçay	31	80
Sahil Güven Pan.	Akçay	21	57
Arzu Aile Pansiyonu	Akçay	10	30
Baskın Aile Pansiyonu	Akçay	13	39
Hayat Aile Pansiyonu	Akçay	17	46
Efeoğlu Sahil Pan.	Akçay	15	25
Aydın Pansiyon	Akçay	13	40
Benjy Pansiyon	Akçay	15	40
Balaban Pansiyon	Akçay	14	35
Behçet Pansiyon	Akçay	5	15
Çankır Pansiyon	Akçay	10	45
Çitköylü Aile Pan.	Akçay	27	75
Çivicioğlu Pansiyon	Akçay	22	52
Havai Pansiyon	Akçay	15	40
Hoşnut Pansiyon	Akçay	15	40
İde Pansiyon	Akçay	20	56
Ören Pansiyon	Akçay	11	31
Pars Pansiyon	Akçay	11	31
Halil Amca Pansiyon	Akçay	16	32
Villa Bella Pansiyon	Akçay	12	35
Murat Pansiyon	Akçay	16	40
Glod Star Pansiyon	Akçay	8	20
Ceylan Pansiyon	Akçay	4	16
Cem Pansiyon	Altınoluk	16	48
Chalet Chopin Pansiyon	Altınoluk	4	10
Erim Pansiyon	Altınoluk	11	22

Bardakçı Konağı Pan.	Altınoluk	16	32
Çakıl Apart Aile Pan.	Altınoluk	12	24
Helvacıoğlu Apart Pan.	Altınoluk	16	32
Dalyan Pansiyon	Altınoluk	20	50
Emek Pansiyon	Altınoluk	18	40
Bostan Pansiyon	Altınoluk	9	20
Berlin Pansiyon	Altınoluk	10	26
Cahit Pansiyon	Altınoluk	13	38
Maremente Pansiyon	Altınoluk	23	46
Cantürk Pansiyon	Akçay	17	59
Işık Pansiyon	Güre-Edr.	7	20
Börekçi Pansiyon	Akçay	3	9
Doğan Aile Pansiyonu	Akçay	5	13
MOTELLER			
Alakoç Motel	Akçay	16	42
Ankara Motel	Akçay	40	80
As-Yalı Motel	Akçay	11	35
Akın Motel	Altınoluk	21	61
Beyazsaray Motel	Akçay	26	52
Bent Motel	Altınoluk	25	60
Dalyan Motel	Akçay	10	20
Erzade Motel	Akçay	23	46
İstanbul Motel	Akçay	23	60
Çimen Motel	Akçay	11	24
Linda Motel	Akçay	16	49
Çamdan Motel	Akçay	10	29
Kutlugün Motel	Akçay	31	74
Daşan Motel	Avcılar Alt.	16	46
Sır Motel	Avcılar Alt.	18	58
Seven Motel	Avcılar Alt.	16	48
Misya Motel	Altınoluk	13	30
Çamlıbel Motel	İlçalar Mev.	14	39
Tang Motel	Altınoluk	12	48
Temel Motel	Akçay	18	40
Haytur Motel	Akçay	14	42
Ceylan Motel	Altınoluk	8	30
Kutlu Motel	Altınoluk	17	37
Uzunlar Motel	Akçay	23	70
Set Motel	Akçay	26	60
Seçkin Motel	Güre-Edr.	25	66
Melodi Motel	Pat. Kam Kar.	8	24
Batı Motel	Pat. Kamp. Kar.	28	70
Sahil Yeni Güven Motel	Akçay	25	45

KAMPLAR	YERİ	ODA	YATAK
1) Zirai Don. Kampı (DOY. KO)	Altınoluk	72	216
2) Y.S.E.	Altınoluk	110	140
3) Ankara Büyükşehir Bld. Kam.	Altınoluk	77	350
4) Sos. Sig. Eğt. ve Dinl. Kampı	Altınoluk	83	288

5) EDİ. KOOP. Dinlenme tesisleri	Altınoluk	40	160
6) Bankabirlik Eğt. Tes. Kampı	Altınoluk	24	96
7) Orman Bakanlığı Akçay Eğitim Mrk. Kampı	Güre	68	176
8) K. K. K. Özöle Eğitim Merkezi Kampı	Akçay	49	196
9) T.K.İ. (Türkiye Kömür İşletmeleri Kampı)	Akçay	44	220

KAMPİNGLER (ÖZEL)	YERİ	ODA	YATAK
1- Yeşilçamı Mokamp	Altınoluk	13	29
2- Mertol Kamping	Altınoluk	60 Çadır	
3- Antandros Kamping	Altınoluk	50 Çadır	20
4- Çamlıbel Kamping	Güre	35 Çadır	20 Karavan
5- Güneş Kamping	Akçay	30 Çadır	15 Karavan
6- Pat Kamping	Akçay	50 Çadır	
7- Saka Kamping	Akçay	40 Çadır	
8- Akçay Mocamp	Akçay	11	22
			7 Bungalow

* Bilgiler Akçay Turizm Md.'den derlenmiştir.

Konaklama sadece geceleme değil beslenmeyi de içine alan bir kavram olduğuna göre yörede çok sayıda lokanta (35 adet), kafe, bar, taverna ve çay bahçesi, pastane olduğunu söyleyebiliriz.

	Edremit	Akçay	Altınoluk	Güre
Lokanta	6	16	13	-
Cafe	-	4	1	-
Bar	-	1	2	-
Cafe-Bar	-	3	3	-
Taverna	-	1	-	2
Çay bahçesi	1	4	2	1
Pastane	4	2	-	-
Diskotek	-	3	1	-

Tablolardan izlendiği gibi Akçay ve Altınoluk, konaklama olanakları, güney il-lerimize göre hesaplı fiyatları ile çok sayıda yerli turisti çekmektedir. Özellikle orta tabaka için her keseye uygun konaklama olanağının olması; başta İstanbul ve Ankara olmak üzere çok sayıda turist yaz sezonunu burada geçirmektedir.

İkinci evi olan nüfus ve onlara misafir gelen arkadaş ve akrabaları da dahil edersek, her yıl Akçay'a yaz döneminde ortalama 150.000 kişi geliyor diyebiliriz.

E) Öneriler ve Sonuç

Edremit ve civarı; turizm için çok çeşitli rekreasyon faaliyetlerine sahiptir.

- Deniz turizmi (yüzme, sörf, denizaltı-üstü sporları, balık tutma, tekne gezintisi)
- Piknik yapma
- Avcılık
- Doğa incelemeleri, arkeoloji (bilimsel veya amatörce)
- Sağlık turizmi

Bu etkinliklerin yanısıra konaklama olanaklarının da cazip ve çok seçenekli oluşu yöreye turist çektiği gibi, gelen kişilerin büyük çoğunluğu burada bir ikinci ev olarak veya evini naklederek yerleşmektedir. Zaten halen yörede 33 adet site ve 23 adet kooperatif mevcuttur.

Turizm olgusu yörenin ticaret yaşamını da canlandırmaktadır. Edremit'in esnafından işportacısına, hatta civar köylere kadar herkes bundan nasibini almaktadır. Köylü malını pazarda birinci elden satıp daha çok kar ederken, esnaf da sattığı malı çeşitlendirip, lüks tüketim mallarına yer vermek durumunda kalmakta satışları bir kaç kat artmaktadır. Başta gıda sektörü olmak üzere tüm sektörlerde bir canlanma görülmektedir. Turizmin, imalat sanayiini (el sanatları, turistik eşya...) desteklemesi yöre kazancını daha da arttıracaktır.

Turistik gelişmeyle beraber mesleki değişimler de olabilmektedir. Yöre gençleri, tarım işçisi olarak çalışacağına, turizm sektörü ile ilgili bir işi tercih ederken, köylü kadın evinin tarlasının yanısıra pazara mal üretip (erişte, salça, peynir, yağ, el dokuması eşyalar, zeytin, zeytinyağı...) satmakta, evinde oturan pek çok kadın yemek pişirme, temizlik gibi parasal kazanç sağlayan sektörlerde geçimini sağlayabilmektedir.

Kısacası turist dinlenir ve hoşça vakit geçirirken, yerli halk ise bu yolla ekonomik düzeyini yükseltmekte, ek bir kazanç elde edebilmektedir.

Fakat bu yörede hızla gelişen turizm olgusuna paralel olarak sayfiye yerleşmeleri de hızla artmaktadır. Bu durumun çevreyi olumsuz yönde etkilediği muhakkaktır. Gürültü artarken, toprak flora, fauna, su; kısacası çevre bundan büyük zarar görmektedir. Hızla çoğalan ve kat sayısı her geçen yıl artan bloklar

taş yığınları, zeytinliklerin yerini almaktadır.

Bu yörede halkın önde gelen gelir kaynaklarının başında zeytincilik gelmektedir. Halk gerek üretici gerekse zeytin işçiliği yoluyla kazanç sağlamaktadır. Sanayi kuruluşlarının (zeytin, sabun fabrikaları dışında) hemen hiç bulunmaması nedeni ile halk turizm sektörüne son derece sıcak bakmaktadır. Son yıllarda zeytinliğini gözden çıkarıp, bu sektöre yatırım yapanların sayısı oldukça fazladır. Yasaların açığından yararlanıp zeytinlik alanları satın alan ve daha sonra burada ev inşa eden kişiler de çoktur. Büyük kentlerden kaçıp gelen yurttaşlarımız Kızılköçü, Güre, Altınoluk örneklerinde olduğu gibi satın aldığı zeytinliğe zamanla konut inşa etmektedir. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının Tarım alanlarının tarım dışı gaye ile kullanılmasına dair yönetmeliğinde (Resmi Gazete, 11.3.1989 tarih ve 20105 sayılı) Belediyelere verilen yetkilerle son derece verimli zeytin alanları konut vb. amaçlarla tarım dışı faaliyete tahsis edilebilmektedir. Bugün, Akçay'da hızla betonlaşan doğa Kızılköçü'ye doğru; Altınoluk da ise orman alanlarına ve yine zeytinlik içlerine doğru hızla yayılmaya devam etmektedir.

* Çok katlı-bloklar şeklinde hızla büyüyen, bunun yanısıra doğallığını kaybederek çirkinleşen yörede; çarpık yapılaşmanın durdurularak daha planlı bir yapılanma yoluna gidilmesi şarttır.

* I. derecede deprem sahası olan körfezde yapılan konutların hemen tamamına yakını depreme dayanıksız eksik malzeme ile inşa edilmiştir. Eski-den bir-iki olan kat sayısı da 4'e 5'e yükselmiş durumdadır. Bu konuda önlemlerin geciktirilmeden alınmasında yarar vardır.

* Edremit ve civarında turizm sezonu üç buçuk ay kadar sürmektedir. Bu sezonu tüm yıla yaygınlaştırabilir. Ilıman iklime sahip olan yörede; Av turizmi - Deniz turizmi - kaplıca - sağlık - tarih turizmi iyi bir koordine ile birbirini tamamlayıcı duruma getirilebilir.

* Yöreeye gelen yabancı turist sayısı son derece azdır. (% 10-15 civarında) Edremit Havaalanı'nın açılması ile yeni bir olanağa daha kavuşulmuş olunacaktır. Yörenin dış turizmde daha etkin bir şekilde tanıtımının yapılması şarttır. Bu durum turistik tesislerin kalitesinin ve gelirin yükselmesini de sağlayacaktır.

* Hızlı yapılanmaya rağmen alt yapı hizmetleri yeterince verilememektedir. Örneğin Akçay'da hala fosseptik çukurların varlığı, bunların sık sık taşarak çevreye verdiği zarar önlenememekte, kanalizasyon ve arıtma tesisleri devreye sokulamamaktadır.

* Akçay gibi yaz mevsiminde nüfusu 100.000'i geçen bir yerleşmede üç ayrı belediyenin hizmet veriyor olması işleri iyice karıştırmaktadır. Edremit-Zeytinli-Güre Belediyeleri arasında paylaşılmayan Akçay'da, Belediyeler arası iletişimsizlik, yöreye faydadan çok zarar vermektedir. bu nedenle burada tek bir yerel yönetimin hizmet vermesi uygun olacaktır.

Foto: 1- Kazdağları'ndan Körfeze Bakış.
Photo: 1- A view of gulf as seen from Kazdağ.

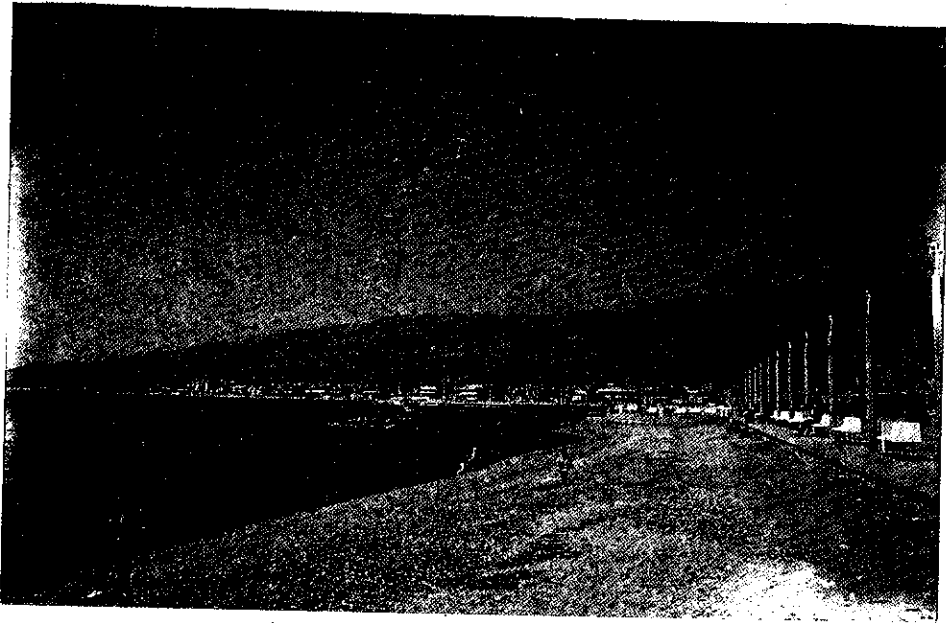

Foto: 2- Akçay Sahil Boyu
Photo: 12 Akçay Coastline.

* Yöredeki antik kentlerde yapılacak kazılar ve gün ışığına çıkarılacak tarihi zenginliklerin tanıtımı yapılarak bu yönde olumlu adımlar atılmalıdır. Mevcut tarihi yapıtların da geceleri aydınlatılması yararlı olacaktır.

* Güre ve Bostancı yörelerinde bulunan sıcak su kaynakları yıllarca sahihsiz kalmış, ilkel şartlarda işletilmiş tanıtımları da yapılamamıştır. 1993 yılında Termal Turizm Bölgesi, ilan edilen yörede kaplıca hizmetleri sınırlı kalmaktadır. Sadece yerli turistlere belli bir düzeyde hizmet veren bu tesislerin termal turizm yatırımları ile genişletilmesi ve dış turizme açılması önemli bir gelişme olacaktır. Denize son derece yakın olan (Güre Kaplıcası) bu tesisler deniz-kaplıca turizmi şeklinde koordine edilmeli ve gelişmesi sağlanmalıdır.

* Kazdağı ve civarı eşsiz doğal güzellikleri ile hemen herkesin ilgisini çekmektedir. Milli Park Alanı ilan edilen yörede halkın yararlanabileceği bungolow gibi tesislerle, özellikle yabancı turistlere yönelik dağ turizmi geliştirilebilir. Planlanan ama yapımı bir türlü gerçekleşemeyen, mesire-piknik-seyir alanları bir an önce tanzim edilmelidir. Böylece Kazdağlarına çıkıp görmek isteyen yüzlerce turist hayali gerçekleştirilebilir. Buradaki yol sisteminin de geliştirilmesi şarttır.

* Yörede av turizmi, Küçükkuyu'da bulunan bazı özel girişimcilerce gerçekleştirilmektedir. Yurtdışından gelen yabancı avcı grupları Kazdağları'nın belirli bölgelerinde avlanmaya çıkmaktadır. Bu girişimler daha da yaygınlaştırılmalıdır.

* Dağla deniz arasına sıkışmış olan yöre halkı kendisine zeytin ziraatinden sonra, cazip gelen turizme sınırsız sarılmıştır. Yöreye büyük gelir sağlayan Turizm olgusunun doğaya zarar vermesi orman ve zeytin alanları aleyhine büyümesi önlenmelidir. Deniz kirlenmesi olayının olmadığı yörede kanalizasyon ve arıtma tesisleri en kısa zamanda hizmete sokularak bu temizlik korunmalıdır. Yörede çevre kirliliğine yol açacak ve doğal güzelliği olumsuz yönde etkileyecek sanayi tesisi kurulmasına olanak verilmemelidir.

* Geçmiş yıllarda Akçay'da günümüzde ise Güre'de yapılan Sarıkız etkinlikleri, geliştirilip yeniden koordine edilerek yörenin bu yolla daha etkin bir tanıtımının yapılması da uygun olur. Bu festivaller yöre kültürünün tanıtımını da sağlayacaktır. Kültür turizmi açısından el sanatları ve folklorik değerlerinin yeniden canlandırılıp geliştirilmesi de önemlidir.

* Tarihi özelliği olan Edremit şehrinin Gazi İlyas, Hacı Tuğrul ve Tuzcu Murat mahallelerinin bir bölümü içinde yer alan 110 adet ev Kültür Bakanlığınca tarihi sit alanı olarak tesbit edilmiş, buradaki binalar, tescillenerek, Anıtlar Yüksek Kurulunca yıkımları yasaklanmıştır. Bu alanda tarihi şehir nüvesi korunmalı, çok katlı modern yapılaşmaya bu tarihi evlerin civarında yer verilmemelidir. Taş döşeli sokaklar ve yapılar müze mahalle haline dönüştürülüp turizme kazandırılmalıdır.

Yörenin turistik harita ve broşürlerle tanıtımı yaygınlaştırılmalıdır. Bu konuda Altınoluk'da son, yıllarda çalışmalar yoğunlaşırken, Akçay gibi önemli bir turizm

merkezinin yeterince tanıtımı yapılamamaktadır. "Oksijen deposu Altınoluk" sloganı tutulmuş ve yörenin tanıtımında önemli rol oynamıştır. "Sarıkoz beldesi", "Kazdağları diyarı" gibi sloganların da etkili olacağı kuşkusuzdur.

Ayrıca Edremit ve civarının Ege turları içerisine sokulması da yararlı olacaktır. Sonuç olarak; Edremit şehri ve Akçay-Altınoluk üçgeni içerisinde kalan alan, deniz-dağ-av-tarih-sağlık-turizmi için son derece uygun şartlara sahiptir. bu olanaklarının bilinçli olarak kullanılarak, yörenin doğasını bozmadan geliştirilecek turizm olgusu yörenin daha da gelişmesini destekleyecektir.

Kaynakça

- AKSOY, M.H., (1995) Geçmişten Günümüze Altınoluk, İzmir.
- BALCIOĞLU, T.H., (1937) Tarihte Edremit Şehri, Balıkesir.
- BALCIOĞLU, T.H., (1943) "Edremit Civarında Türk Aşiretleri"
- BAYRAK, M.O., (1982) Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu, İstanbul.
- BİLGİN, T., (1960) "Kazdağı Üzerindeki Periglasiyal Şekiller Hakkında" T.C.D. Sayı 20, İstanbul.
- CUINET, V., (1889) "La Turguie d'Asie IV" Paris.
- DARKOT, B., (1945) "Edremit" İslam Ansiklopedisi Cilt IV, sa. 128, İstanbul.
- DARKOT, B., TUNCEL, M. (1981) Marmara Bölgesi Coğrafyası, İ.Ü. Coğ. Enst. Yay. No: 118, İstanbul.
- DERİN, N., (1968) Yaşadığımız Çevre Edremit, İzmir.
- ERTİN, G., (1992) "Edremit Körfezi Kuzey Kıyılarının Coğrafi Yönden İncelenmesi" Türk Coğr. Derg. Sayı 27, s. 187, İstanbul.
- GÜMÜŞTEPE, (KİTAPÇIOĞLU), F., (1993) "Edremit Şehri" Türk Coğr. Derg. Sayı. 28, İstanbul.
- KOÇMAN, A., (1993) İnsan Faliyetleri ve Çevre Üzerine Etkileri Açısından Ege Ovaları İklimi, İzmir.
- MUTLUER, M., (1990) "Edremit-Burhaniye Ovası ve Yakın Çevresinin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası Üzerine Bir Araştırma" Yüksek Lisans Tezi, E.Ü., Sos. Bil. Enst. Coğr. Anabilim Dalı, İzmir.
- ÖZGÜÇ, N., (1977) "Sayfiye Yerleşmeleri Gelişme ve Başlıca Özellikleri" Coğr. Enst. D. sayı 22, İstanbul.
- ÖZGÜÇ, N., (1994) Turizm Coğrafyası, İstanbul.
- PHILIPPSON, A., (1910) Reisen und Forschungen im Westlichen Kleinnasien I Petermanns Mitteilungen Nr. 167 Godha
- RAMSAY, W., (1890) "The Historical Geography of Asia Minor", London.
- STEWIG, R., (1968) "Batı Anadolu'nun Kültürel Gelişmesi: Kartografik Bilgiler" (Çeviren

Ruhi Tufan) İstanbul.

YETKİN, K., (1949) "Edremit Coğrafyasından Yapraklar" Edremit.

YETKİN, G., (1957) "Kuruluşundan Bugüne Kadar Edremit'te Olup Bitenler, Edremit.

TATİL DANIŞMA SERVİSİ BİLGİLERİ - EDREMIT KAYMAKAMLIĞI TURİZM DANIŞMA
MD. (1994 YILI)

D.S.İ. Edremit ve Armutova (Gömeç) Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu, Ankara, 1977.

Katkı Belirtme:

Bu Çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen; Edremit Kaymakamı Ali Muhsin Nakiboğlu, Edremit Bl. Yazı İşleri Md. Faruk Dayıoğlu, Fen İşleri Gr. Suat Güven. / Turizm Danışma Md. Şakir Karadede ve tüm yöre halkına teşekkürü borç bilirim.

